

Trīspadsmītā Starptautiskā Lingvistikas Olimpiāde

Blagojevgrada (Bulgārija), 2015. g. 20.–24. jūlijā

Individuālo sacensību uzdevumi

Nepārrakstiet uzdevumu tekstu! Katra uzdevuma risinājumu pierakstiet uz atsveišķas(-ām) lapas(-ām)! Uz katras lapas norādiet attiecīgā uzdevuma numuru, Jūsu vietas numuru un Jūsu uzvārdu! Pretējā gadījumā nav garantijas, ka Jūsu darbs netiks pazaudēts.

Jūsu atbildēm jābūt labi argumentētām. Pat pilnīgi pareizas atbildes var tikt novērtētas zemu, ja tās ir dotas bez jebkāda pamatojuma.

1. uzdevums (20 punkti). navatlu valoda:

$$\text{mahtlactli-on-cē} \times \text{mahtlactli} = \text{mācuīl-pōhualli-om-mahtlactli} \quad (1)$$

$$\text{cem-pōhualli} \times \text{ōme} = \text{ōm-pōhualli} \quad (2)$$

$$\text{yē-pōhualli-on-chicōme} + \text{mahtlactli-on-nāhui} = \text{nāuh-pōhualli-on-cē} \quad (3)$$

$$\text{mācuīlli} + \text{ōme} = \text{chicōme} \quad (4)$$

$$\text{mahtlactli-om-ēyi} \times \text{ēyi} = \text{cem-pōhualli-on-caxtōlli-on-nāhui} \quad (5)$$

$$\text{mācuīlli} \times \text{ēyi} = \text{caxtōlli} \quad (6)$$

aramba valoda:

$$\text{ngámbi} + \text{ngámbi} = \text{ngámbi} \times \text{yànparo} \quad (7)$$

$$\text{ngámbi} + \text{asàr} = \text{tambaroy} \quad (8)$$

$$\text{yànparo tàxwo} + \text{fete asàr tàxwo} = \text{yànparo fete} \quad (9)$$

$$\text{yenówe} \times \text{yenówe tàxwo} = \text{fete yenówe tàxwo} \quad (10)$$

$$\text{nimbo} \times \text{fete} = \text{tarumba} \quad (11)$$

$$\text{nimbo} + \text{yànparo tàxwo} = \text{yenówe tàxwo} \quad (12)$$

navatlu valoda:aramba valoda:

$$\text{yē-tzontli-on-nāuh-pōhualli-on-caxtōlli-on-cē} = \text{ndamno} \quad (13)$$

$$\text{cen-tzontli-on-cem-pōhualli-om-mahtlactli-om-ōme} = \text{yànparo tarumba} \quad (14)$$

$$\text{cen-tzontli} = \text{tarumba tambaroy fete asàr} \quad (15)$$

$$\text{cen-xiquipilli} = \text{weremeke tarumba nimbo yànparo} \quad (16)$$

(a) Pierakstiet vienādības (1–12) un skaitļus (13–16) ar cipariem!

(b) Pierakstiet navatlu valodā: 42; 494!

(c) Pierakstiet aramba valodā: 43; 569!

⚠ Klasiskā navatlu valoda, kas pieder pie utoacteku valodu saimes, bija Meksikas teritorijā bijušajā acteku impērijā lietotā valoda.

Aramba valoda (arī dēvēta par serki, serkisetavi un kalnu Morhedas valodu) pieder pie dienvidcentrālpaupas valodu saimes. Tajā runā ap 970 cilvēku Papua-Jaungvinejā.

—Milēna Veneva

2. uzdevums (20 punkti). Dotas darbības vārdu formas kabardīņu valodas beslenejiešu dialekta Uļapas ciema (Adigejas Republika) izloksnē latīņu transkripcijā ar norādītiem uzsvariem, kā arī to latviskie tulkojumi:

defón	<i>spēt šūt</i>
g^wəš'əʔén	<i>runāt</i>
máde	<i>(viņš/viņa) šuj</i>
mášxe	<i>(viņš/viņa) ēd</i>
mečántχ^we	<i>(viņš/viņa) slīd</i>
meg^wəš'əʔéf	<i>(viņš/viņa) spēj runāt</i>
mes	<i>(viņš/viņa) deg</i>
mebəbópe	<i>(viņš/viņa) tiešām lido</i>
mešxápe	<i>(viņš/viņa) tiešām ēd</i>
mezeqáfe	<i>(viņš/viņa) izliekas, ka kož</i>
sən	<i>degt</i>
ʔəg^wərəg^wón	<i>trīcēt</i>

(a) Pārtulkojiet uz latviešu valodu:

zeqén, medéf, medáfe, səfón, meg^wəš'əʔe, mebáb.

Ir doti vēl daži beslenejiešu vārdi:

čántχ^wečəm	<i>(viņš/viņa) neslīd</i>
čántχ^wet	<i>(viņš/viņa) slīdēja</i>
čentχ^wéft	<i>(viņš/viņa) spēja slīdēt</i>
dápet	<i>(viņš/viņa) tiešām šuva</i>
défxeme	<i>ja (viņi) spēj šūt</i>
čántχ^wexeme	<i>ja (viņi) slīd</i>
meʔəg^wərəg^wxə	<i>(viņi) trīc</i>
səfčəm	<i>(viņš/viņa) nespēj degt</i>
bəbme	<i>ja (viņš/viņa) lido</i>
bəbxet	<i>(viņi) lidoja</i>
šxéme	<i>ja (viņš/viņa) ēd</i>
ʔəg^wərəg^wčəm	<i>(viņš/viņa) netrīc</i>

(b) Pārtulkojiet uz latviešu valodu:

čentχ^wéfmə, šxáfexəčəm, bəbəft, šxet, ʔəg^wərəg^wəpəmə.

(c) Pārtulkojiet uz beslenejiešu dialektu:

(viņi) šuj; (viņi) izliekas, ka lido; (viņš/viņa) tiešām dega; (viņš/viņa) nespēj ēst; ja (viņi) runā; (viņi) kož.

Neaizmirstiet norādīt, kur ir uzsvars!

⚠ Kabardīņu valoda pieder pie ziemeļkaukāziešu valodu saimes abhāzu-adīgu grupas. Tajā runā Krievijas Federācijā (516 000 cilvēku), kā arī Turcijā un citās Tuvo Austrumu valstīs.

č, g^w, č, š, š', ʔ, x, χ^w, ʒ, ʔ ir līdzskaņi; ə ir patskaņi. Ar simbolu «´» apzīmē uzsvaru.

—Pjotrs Arkadjevs

3. uzdevums (20 punkti). Soundex ir vārdu un uzvārdu kodēšanas algoritms. To izstrādāja Roberts Rasels un Margareta Kinga Odella 1918.-1922. gados ASV, lai atvieglotu līdzīgi skanošu uzvārdu meklēšanu. 20. gs. vidū Soundex-u plaši izmantoja, analizējot 1890.-1920. gadu ASV tautas skaitīšanas rezultātus.

Attēlā redzama viena no kartītēm ar datiem no 1910. gada tautas skaitīšanas. Šeit redzams, ka Soundex kods uzvārdam *Wilson* ir W425.

LOUISIANA				
HEAD OF FAMILY			E. D.	SHEET
W425 Wilson, Alce			118	17
COLOR	AGE	BIRTHPLACE		
B	42			
COUNTY		CITY		
St. Landry				
OTHER MEMBERS OF FAMILY				
NAME	RELATIONSHIP	AGE	BIRTHPLACE	
Eugene	W	46		
Regina	D	15		
Walter	S	13		
Louisa	D	12		
Camila	D	7		
Conell	S	7		
Hudson	S	4		

FORM 10-636 (4-20-61)
1910 CENSUS INDEX - FAMILY

U.S. DEPARTMENT OF COMMERCE
BUREAU OF THE CENSUS

Avots: <https://familysearch.org/learn/wiki/en/Soundex>

Doti uzvārdi, un tiem atbilstošie Soundex kodi jauktā secībā. Dažas no rakstzīmēm ir izlaistas:

<i>Allaway, Anderson, Ashcombe, Buckingham,</i>	S312, T ₁ 6 ₁ , ₁ 5 ₁ 3, C42 ₁ , T520,
<i>Chapman, Colquhoun, Evans, Fairwright,</i>	L ₁ 42, A536, C155, ₁ 623, S356,
<i>Kingscott, Lewis, Littlejohns, Stanmore,</i>	₁ 252, ₁ 152, ₁ 330, A251, A400,
<i>Stubbs, Tocher, Tonks, Whytehead</i>	L2 ₁ 0

- Aprakstiet soli pa solim, kā veido Soundex kodu!
- Noskaidrojiet, kurš Soundex kods atbilst katram no uzvārdiem, un ielieciet izlaistās rakstzīmes!
- Izveidojiet Soundex kodus šādiem uzvārdiem:

Ferguson, Fitzgerald, Hamnett, Keefe, Maxwell, Razey, Shaw, Upfield.

—Aleksandrs Piperskis

4. uzdevums (20 punkti). Doti teikumi vambaju valodā, kā arī to latviskie tulkojumi:

1. <i>Ngarlu nya.</i>	Tu dejoji.
2. <i>Gulugba ngu.</i>	Es gulēšu.
3. <i>Bardbi ga bungmanya.</i>	Sirmgalve aizbēga.
4. <i>Ngunybulugi barrawunguji.</i>	Ārstam ir māja.
5. <i>Ngajbi nginya.</i>	Es ieraudzīju tevi.
6. <i>Dagumajba nguyu ngunybulugi.</i>	Viņa piekaus ārstu.
7. <i>Alanga gu ngarlujba janjingunya.</i>	Meitene dejos ar suni.
8. <i>Ngajba gununyu.</i>	Viņš tevi ieraudzīs.
9. <i>Ngirra nga gijilulu.</i>	Es nozagu naudu.
10. <i>Yagujba nyu barrawuwaji.</i>	Tu atstāsi viņu bez mājas.
11. <i>Daguma ngiyinga bungmanyani.</i>	Sirmgalve piekāva mani.
12. <i>Bardbi ga darranggunguji.</i>	Viņš aizbēga ar nūju.
13. <i>Alayulu ngiya juwa.</i>	Viņa atrada vīrieti.
14. <i>Juwani gina ngajbi gijilulungunya.</i>	Vīrietis ieraudzīja viņu (siev. dz.) ar naudu.
15. <i>Yagu gininga.</i>	Viņš atstāja mani.
16. <i>Bungmaji gina ngajbi balamurruwaji.</i>	Viņš ieraudzīja sirmgalvi (vīr. dz.) bez šķēpa.
17. <i>Dirragba gu bungmaji.</i>	Sirmgalvis leks.

(a) Pārtulkotiet uz latviešu valodu:

18. *Alayulujba nguyunyu bungmanyani.*
19. *Yagu gininya.*
20. *Janji darranguwaji.*
21. *Ngirra nya alanga.*
22. *Daguma nyinga.*
23. *Dirragbi ga balamurrungunya.*

(b) Pārtulkotiet uz vambaju valodu:

24. Tu atstāsi mani.
25. Ārsts gulēja.
26. Vīrietis aizbēgs ar naudu.
27. Viņš nozags suni.
28. Meitene ieraudzīja tevi.

⚠ Vambaju valoda pieder pie rietumbarklijas valodu saimes. Tajā runā ap 50 cilvēku Ziemeļu Teritorijā, Austrālijā.

—Ksenija Giļarova

5. uzdevums (20 punkti). Dotas 25 pusrindas somāļu valodā, kas ir uzrakstītas masafo pantmērā:

1. ogaadeen ha ii dirin	14. daliilkii ku siiyaye
2. duul haad amxaaraa	15. miyaad iigu duurxuli
3. kaa dooni maayee	16. dorraad adigu kama dhigin
4. amba waa ku daba geli	17. ma deldelin raggoodii
5. dakanka iyo qaankee	18. deelqaadkan aad tiri
6. anaa been dabaadee	19. diigaanyo ciidana
7. galbeed uga dareershaan	20. wax ma kala dillaallaa
8. dalkaad adigu joogtiyo	21. duunyada ka qaadoo
9. dar alliyo heshiis iyo	22. diinkiyo dugaaggiyo
10. mase waa dayoobeen	23. dildillaaca waaberi
11. dacalkaaga kuma shuban	24. dibnahaaga kama qiran
12. miyaan duudsiyaayaa	25. hobyo wixii ka soo degey
13. doodaye maxaad oran	

Lai jūs varētu labāk izprast masafo struktūru, dotas 10 pusrindas, kas tika iegūtas no reālām pusrindām nejaušā veidā mainot vārdu secību vienas pusrindas ietvaros. Iespējams, dažas no tiem arī pakļaujas dzejošanas noteikumiem, taču lielākajā daļā gadījumu tas tā nav:

26. u anigaa lehe diin	31. kuu miyuu tari wax dafir
27. waad nimankaad ma diidi	32. kuu daalasaayee nin
28. qoran daftarkaaga kuma	33. shareecada dikrigiyo
29. fuushaan kaama dusha	34. dumarkii furayaan ma
30. helo dabacayuun kulaan	35. ogaadee diyaar kuu

(a) Aprakstiet masafo pusrindas struktūru.

(b) Dotas vēl 10 masafo pusrindas. Piecas no tām ir īstas, bet piecas tika iegūtas nejaušā veidā mainot vārdu secību. Kas ir kas?

36. war ismaaciil daarood	41. digaxaarka mariyoo
37. dir miyaad wadaagtaan	42. ciid iyo doolo diraac
38. labadaad ka duudiye	43. nooma keeneen darka
39. ka jannadaad daahiye	44. kala deyaayaa miyaan
40. adiga iyo deriskaa	45. wuxuun kaa danqaabaan

—Aleksandrs Piperskis

Redaktori: Božidars Božanovs (galv. red.), Cao Cjituns, Ivans Deržanskis (tehn. red.), Hjū Dobss, Dmitrijs Gerasimovs, Ksenija Giļarova, Staņislavs Gurevičs, Gabrijela Hladnika, Boriss Iomdins, Bruno L’Astorina, Džegjū Lī, Elica Milanova, Mīna Norvika, Aleksejs Peguševs, Aleksandrs Piperskis, Marija Rubinšteina, Daniels Ruckis, Artūrs Semeņuks, Pāvels Sofronijevs, Estere Šeinkmane, Milēna Veneva.

Latviešu teksts: Aleksejs Peguševs, Estere Šeinkmane.

Lai veicas!